

zástupci zaměstnanců 22%. Není to tedy shromáždění stavovské, nýbrž politické. Pokud se týká sněmovního jednání, schvaluje sněmovna většinou bez debaty nařízení, která před tím vydala vláda. Pokud jsou debaty, hájí v nich zástupci zaměstnavatelů hlavně zájmů společností, které zastupují, nikoli tedy nějaký obecný zájem. Zástupci dělníků — až na několik výjimek — projevují nezájem o finanční, daňové a celní otázky. Většinou chválí stále theoretické pojetí dnešní stavovské Itálie, v jejich sněmovních řečech není stopy po nějaké plánovité sociální politice. Zkrátka stavovská sněmovna zůstává mimo hospodářské dění. Vše se provádí nařízeními nebo se sjednává v syndikátech nebo konečně v úřadovnách ministerstev. Jako jinde, říkají prý přívrženci fašismu. Ale nač je tedy stavovská sněmovna?

Podobnou úlohu hraje Národní stavovská rada. Má úkol jen poradní, často se jí ani důležitá vládní opatření nepředkládají a když, tedy až po jejich vydání, aby Rada odůvodnila obecný jejich zájem. Rada také někdy radí úřadům, ale to se přece děje i v demokracii, kde se návrhy zákonů nerodí v hlavách ministrů, vysokých úředníků nebo poslanců, nýbrž nejčastěji vznikají na popud hospodářských organizací. Kdežto však fašismus dovede zásahům své Stavovské Rady udělat značnou reklamu, nedovíme se většinou v demokracii, odkud přišel popud k tomu neb onomu hospodářskému zákonu.

Ani v nauce ani v praxi nevymyslili tedy fašisté nic nového. Jako jinde, tak i v Itálii jsou průmyslová odvětví bojující proti jinému průmyslu, podporovanému dobou. A jako jinde, tak i italská vláda sahá na záchranu onoho odvětví k opatřením, která pak doléhají na celý národ.

Pokud jde o přímé hospodářské zásahy vlády, některé byly úspěšné. Na př. t. zv. bonifikace, t. j. meliorace pozemků a jejich kolonisace. Ale i tam docházelo k zlořádům; tvořily se spekulativní meliorační společnosti a význační fašisté se účastnili jejich vedení a zisků. Dosti dobře funguje kontrola bank, zato kontrola obchodních společností ztroskotala, rovněž zákon o t. zv. povinných průmyslových konsorciích. Velký průmysl by chtěl, aby jim do nich vláda nahnala menší podniky, ale pak nechala konsorcia bez kontroly. Po roce platnosti zákona nebylo v Itálii ani jedno povinné konsorcium. A na základě jiných a jiných dokladů uzavírá autor: Není nějakého zvláštního italského a fašistického hospodářství. Není také stavovského hospodářství. V Itálii jsou lidé, kteří zápasí a trpí, vítězí nebo podléhají. Jejich zbraně jsou též naše zbraně: nic více a nic méně.

Dr. Konstantin Jelínek.

HERBERT ADOLPHUS MILLER: THE BEGINNINGS OF TO-MORROW.
An Introduction to the Sociology of the Great Society. F. A. Stokes Co., New York, 1933. Stran 310, cena \$ 2.50.

Svět je v přerodu. Rodí se nová „Velká Společnost“ zítřka, která bude syntésou Západu a Východu. Je pravda, prozatím vše jakoby spíše svědčilo o opaku: překvapený Západ se zdráhá přijmout nové hodnoty Východu, ačkoliv jsou to namnoze hodnoty, jejichž původ dlužno hledati právě na Západě a které si Východ assimiloval, přizpůsobiv je formám své tisícileté kulturní tradice. Ale nedejme se mýlit; konflikt Východu se Západem nutně povede k vyrovnání, jehož výsledkem bude vyšší jednota. Tak asi bychom mohli v hrubých obrysech zachytit myšlenkovou náplň Millerova díla: „Počátky zítřka“.

Daleký Východ s rozsáhlým územím Ruska, Japonska, Číny a Indie postoupil do popředí zájmů světa. Množí se počet novinářských článků, drobnějších studií i celých knih, které se snaží informovati nás o tom, co se děje v těchto vzdálených oblastech.

A přece naše zvědavost jimi není ukojena; ze dvou důvodů: jednak proto, že si všímají toliko jednotlivých problémů částečných (situace hospodářské, mocenských poměrů vojenských sil a pod.), za druhé pak proto, že se na události Východu dívají očima, které jsou zaslepovány předsudky poměrů, jaké jsou na západě. Tím uznaleji dovedeme oceniti takové dílo, jakým jest kniha Millerova. Neboť nemá-li naše poznání toho, co se děje ve zmíněných územích, nezbytně utkvěti pouze na povrchu, musí se nám dostatí informací, které dnešní události začleňují v organickou souvislost se samotným základem hmotné i duchovní struktury těchto velkých národů. Je ovšem jisto, že na takovéto dílo, které je stejně lákavé jako obtížné, stačí jen vyzrálé schopnosti zkušeného pozorovatele-sociologa. U prof. Millera je tento předpoklad splněn. Přináší si prohloubené vzdělání sociologické (byl profesorem sociologie na Ohio State University, nyní jest profesorem sociologie na Bryn Mawr College v Pennsylvanii), které ho více než kohokoliv jiného uzpůsobuje k tomu, aby pronikl s pochopením k základům jiných národů a jiných kultur; neboť jeho nejznámějším vědeckým dílem jest právě kniha, v níž sociologicky rozebírá rasy, národy a třídy („Races, Nations and Classes“, 1924). Je téměř zbytečno říci, že autor procestoval všechny země, o nichž píše, neboť povaha takového díla to nutně vyžaduje; Miller byl tak šťasten, že se mu při výzkumu dostalo vydatné pomoci právě od osob nejkompetentnějších (tak na př. v Indii ho informoval sám vůdce lidu Ghandi).

Poněvadž není možno v rámci přítomného referátu vyčerpát obsah celé knihy, upozorněme alespoň na některá místa. Po přehledné části úvodní autor ve II. kapitole rozebírá pojem revoluce, rozlišuje mezi válkou a revolucí, shrnuje revoluční dosah poslední války a připojuje rozbor společenského složení ve směru horizontálním i vertikálním. V části III. načrtává rozvoj nacionalismu různých národů, počínajíc nejstarší Čínou. Dvě kapitoly další přinášejí pojednání o problému rasy a zajímavou analýsu západní a východní civilizace. Část VI. připamatovává čtenáři obrovské rozlohy Asie a obrovský počet jejího obyvatelstva (sama Indie se počtem svého obyvatelstva téměř vyrovná celé Evropě, nezahrneme-li do ní Ruska!). Kapitola VII. je věnována Rusku. Miller naznačuje, jak Rusko bylo pro komunismus připraveno sociologicky svou minulostí (mir!), takže skutečnost, že se komunismus v největším měřítku ujal právě u tohoto zemědělského národa, jest paradoxem pouze zdánlivým. Ačkoliv je prof. Miller zřejmě přívržencem sociálních reforem — a nijak se tím netají, jak je patrné z jeho výtek Evropě i Americe —, přece zachovává ve svých úsudcích zdrženlivost a sociologickou objektivnost (viz na př. na str. 134: Communism may be called a „noble experiment“, but it cannot be considered the ultimate experiment). Velmi zajímavé je srovnání Ruska s Japonskem (kap. VIII.) a sociologicky stejně pronikavé srovnání Japonska s Čínou (velké a překotně prováděné vnější změny v Japonsku neodstraní tisíciletou kulturní tradici). Z dalšího uvedme ještě: krásný rozbor situace Číny a jejího poslání v budoucnosti (kap. X.); sociologický rozbor podmínek úspěšného vůdcovství Ghandiho (kap. XIII.); pěkné sociologické postřehy k otázce náboženství a o tom, jak v daných poměrech může nacionalismus účinně podporovat hnutí náboženské (str. 249) a jiné.

Dílo prof. Millera je psáno s velkým pochopením a s velkou obezřetností. Dobírá se jádra problémů a vyhýbá se laciným, byť pro určitý druh čtenářů působivým „zajímavostem“. Podstatně přispívá k prohloubení našich vědomostí o kulturním komplexu oblastí Východu. Autorovy zásluhy po právu oceňuje v Předmluvě profesor Jerome Davis z Yale University.

Dr. Ant. Obrdlík.